

O NEKONEČNE DLHÝCH VÝRAZOCH (DODATOK)

Marián ZOUHAR

Nedávno som v tomto časopise publikoval stať s názvom Poznámky o jazyku a ideálnych znakoch (*Organon F* 8, 2001, č. 3, 314–322). Pavel Cmorej a Pavel Materna ma upozornili, že som sa dopustil istej nekorektnosti, keď naznačujem, že na to, aby sme mohli hovoriť o nekonečnom počte zložených výrazov, mali by sme (alebo musíme) predpokladať existenciu nekonečne dlhých jednoduchých slov. Ide o formuláciu: „Z konečného počtu jednoduchých slov možno skladať v zásade nekonečný počet zložených výrazov (z teoretického hľadiska sú totiž prípustné aj nekonečne dlhé výrazy)...“ (s. 315). Tvrdia, že v žiadnom prípade netreba predpokladať existenciu nekonečne dlhých jednoduchých výrazov, aby sme mohli hovoriť o nekonečnom počte zložených výrazov. Nekonečne veľký počet zložených výrazov môžeme poskladať aj z konečného počtu jednoduchých výrazov. Samo-zrejme, ich pripomienka je správna a uvedenú formuláciu beriem späť. Nijaká ďalšia argumentácia v stati na nej nespočíva, takže sa to nedotkne celkového charakteru úvah.

P. Materna kritizuje aj nasledujúcu vetu: „Ak jazyk má nekonečne veľa jednoduchých slov, vyplýva z toho, že sa medzi nimi musia vyskytovať aj nekonečne dlhé jednoduché slová...“ (s. 318). V tomto prípade je existencia / neexistencia nekonečne dlhých jednoduchých slov problematickejšia. Keď pripustíme, že existuje len konečný počet písmen v určitom jazyku, potom si za touto formuláciou stojím, lebo nekonečne veľa (rôznych!) jednoduchých slov jazyka môžeme z konečného počtu písmen získať len tak, že budeme predpokladať aj nekonečne dlhé jednoduché slová. Keby sme na druhej strane pripustili nekonečný počet rôznych písmen, nebude treba uvažovať o nekonečne dlhých jednoduchých slovách. Ani na tejto formulácii nespočíva žiadna relevantná argumentácia v stati, takže sa jej bez váhania vzdám, keby sa naznačené dôvody ukázali nesprávne.

Obom kritikom, prirodzene, ďakujem za toto upozornenie a čitateľom sa ospravedlňujem za tento prehrešok.